

7 VEELVOORKOMENDE PROBLEMEN BIJ DE VERDELING VAN EEN ERFENIS

Juridisch advies & praktische voorbeelden



GMW
advocaten



GMW
advocaten

Inhoud

I. Inleiding & over de auteurs

II. 7 veelvoorkomende vragen bij de verdeling van een erfenis:

1. Ik ben erfgenaam. Moet ik de erfenis aanvaarden?
2. Ik ben onderfd door mijn ouder. Waar heb ik recht op?
3. Ik ben onderfd door mijn echtgenoot. Waar heb ik recht op?
4. Er zijn stiefkinderen in het spel. Waar moet ik op letten?
5. De executeur doet zijn werk niet goed. Wat kan ik doen?
6. Er lijkt vermogen verdwenen. Wat kan ik doen?
7. Hebben schenkingen invloed op de verdeling van de erfenis?

Inleiding & over de auteurs

Een van de eerste vragen bij het afwickelen van de erfenis, is de vraag wie de erfgenamen zijn. Het antwoord op die vraag staat vaak in het testament. Is er geen testament, dan bepaalt de wet wie erft. Alle testamente die in Nederland worden opgemaakt, worden geregistreerd in het Centraal Testamentenregister (CTR).

In het CTR is enkel terug te vinden óf er een testament bestaat. De inhoud is niet zichtbaar. Heeft de overledene (de erflater) een echtgenoot en kinderen en geen testament opgemaakt, dan geldt de zogenoemde 'wettelijke verdeling'. De wettelijke verdeling houdt in hoofdlijnen in dat de echtgenoot de beschikking krijgt over de volledige erfenis. De kinderen krijgen alleen een geldvordering op de langstlevende echtgenoot. Die vordering hoeft vaak pas te worden uitgekeerd, wanneer de langstlevende ouder komt te overlijden.

Is er een testament opgemaakt en geregistreerd, dan mag de notaris die het testament heeft opgesteld een afschrift daarvan delen met direct belanghebbenden. De erfgenamen hebben recht op inzage in het testament. Ook andere betrokkenen (zoals een legataris, een onterfd kind of een executeur), hebben recht op inzage in specifieke passages in het testament.

Veelvoorkomende problemen bij de verdeling van een erfenis

Het afwickelen van een erfenis is geen eenvoudige klus. Het erfrecht is een specialistisch rechtsgebied met complexe, eigen regels. Doordat er vaker sprake is van stiefouders, stiefkinderen of halfbroers en -zussen is de complexiteit de laatste jaren alleen maar toegenomen. Dit zorgt er ook voor dat er tal van vragen rijzen over de juridische positie van (niet-) erfgenamen bij de afwikkeling van de erfenis.

In deze whitepaper behandelen Marieke Morshuis en Stephanie Hasselaar-Veltkamp, beiden expert op het gebied van erfrecht, 7 veelvoorkomende problemen bij de verdeling van een erfenis. Zij geven juridisch advies, belangrijke tips en voorbeelden uit de praktijk. Heeft u na het lezen van deze whitepaper een vraag over uw persoonlijke situatie, neemt u dan gerust contact met hen op.



Marieke Morshuis
+31 70 3615048
m.morshuis@gmw.nl



Stephanie Hasselaar-Veltkamp
+31 70 3615048
s.hasselaar@gmw.nl

1 . Ik ben erfgenaam. Moet ik aanvaarden?



Een erfgenaam (op grond van de wet of een testament) heeft de mogelijkheid zelf de keuze te maken of hij of zij de erfenis wil aanvaarden of verwerpen.

Verwerpen

Na het verwerpen van de erfenis, heeft de (niet-)erfgenaam niets meer te maken met de erfenis en heeft hij geen aanvullende rechten of verplichtingen. Bij verwerping is het wel zo dat de (eventuele) kinderen van de 'verwerper' diens plaats innemen, zodat zij op hun beurt een keuze zullen moeten maken.

Zuiver aanvaarden

Bij zuivere aanvaarding gaan zowel de baten als de schulden over op de erfgenaam. Dat heeft als gevolg dat indien het saldo van de erfenis ontoereikend is om alle schulden te voldoen, de schuldeisers van de erflater hun vorderingen ook kunnen verhalen op het privévermogen van de erfgenaam. De erfgenaam is dan zelf namelijk schuldenaar geworden.

Beneficiair aanvaarden

Door een erfenis beneficiair te aanvaarden, blijft het eigen vermogen van de erfgenaam in beginsel buiten schot. De schulden in de erfenis hoeven slechts te worden voldaan, voor zover de baten in de erfenis daartoe kunnen dienen. Zijn er geen baten meer, dan houdt het daarmee voor de schuldeiser in beginsel op. Beneficiaire aanvaarding is verstandig als niet duidelijk is wat de nalatenschap inhoudt of het vermoeden bestaat dat er schulden zijn.



Wanneer u na zuivere aanvaarding bekend wordt met een onverwachte schuld, is het verstandig snel actie te ondernemen. U heeft drie maanden de tijd om de kantonrechter te verzoeken om u te machtigen de erfenis alsnog beneficiair te aanvaarden

Een erfgenaam die de erfenis zuiver heeft aanvaard, is dus verplicht de schulden van de erfenis die op hem rusten ten laste van zijn eigen vermogen te voldoen indien het saldo van de erfenis onvoldoende is om alle schulden van de erfenis te voldoen. Het uitgangspunt is dat een eenmaal gedane keuze (verwerpen/zuiver aanvaarden/beneficiair aanvaarden) in principe onherroepelijk is. Het komt echter voor dat een erfenis positief lijkt, maar dat een erfgenaam na het uitbrengen van de keuze om de erfenis zuiver te aanvaarden een onverwachte schuld van de erfenis ontdekt. De wet biedt onder omstandigheden de mogelijkheid om de erfenis dan alsnog beneficiair te aanvaarden.

Wat is een onverwachte schuld?

Een onverwachte schuld is een schuld die de erfgenaam niet kende, maar ook niet behoorde te kennen op het moment dat hij de erfenis zuiver aanvaarde. De erfgenaam moet dus 'ter goede trouw' zijn. Van een erfgenaam wordt in ieder geval verwacht dat hij heeft onderzocht waaruit de erfenis bestaat. De erfgenaam zal hiertoe tenminste de administratie van erflater hebben moeten raadplegen. Als een erfgenaam bekend is met het bestaan van een schuld wordt van de erfgenaam verwacht dat hij naar de exacte omvang navraag doet bij de schuldeiser. Als de erfgenaam dit niet doet, komt dit voor zijn rekening en risico.

Wat te doen bij een onverwachte schuld?

Een erfgenaam die de erfenis zuiver heeft aanvaard, kan bij de kantonrechter een verzoek indienen om de erfenis alsnog beneficiair te mogen aanvaarden als hij wordt geconfronteerd met een onverwachte schuld van de overledene. Uit de parlementaire geschiedenis blijkt dat de meeste schulden van de overledene niet als onverwachte schuld worden aangemerkt. Het gaat hier dus om uitzonderingssituaties.

2. Ik ben onderfd door mijn ouder. Waar heb ik recht op?



Let op: het recht om een beroep te doen op de legitieme portie vervalt na vijf jaar na het overlijden van erflater. Deze termijn kan niet worden verlengd. Wees dus op tijd.

Naast het aanwijzen van zijn erfgenamen, kan een erflater natuurlijk ook bepalen aan wie hij niet wil nalaten. Een kind dat 'normaal gezien' (op grond van de wet) erfgenaam zou zijn, kan door een ouder worden onderfd. Het betreffende kind verliest dan in beginsel zijn of haar rechten en aanspraken als erfgenaam. Toch is zelfs bij een onterving niet alles verloren. Wat een erflater ook bij testament wil bepalen, er zijn altijd enkele 'rechten', waaraan, ook in een testament, niet getornd kunnen worden.

Legitieme portie

Een (ontferd) kind blijft altijd recht houden op een zogeheten 'legitieme portie'. De legitieme portie is een geldvordering, ter hoogte van (in hoofdlijnen) een bedrag gelijk aan de helft van waar het kind recht op zou hebben gehad als hij of zij 'gewoon' erfgenaam op grond van de wet zou zijn geweest; dus in het fictieve scenario, dat hij niet onderfd zou zijn geweest. Doet een onderfd kind een beroep op de legitieme portie, dan wordt het kind ook wel 'legitimaris' genoemd.

Het onterfde kind zal een beroep moeten doen op zijn of haar legitieme portie binnen vijf jaar na de overlijdensdatum. Deze termijn kan niet worden verlengd. De legitieme portie is in principe opeisbaar na zes maanden na het overlijden van de erflater en de legitimaris kan dan om uitkering van de legitieme portie vragen. De erflater kan echter bij testament nadere voorwaarden of een langere termijn verbinden aan de opeisbaarheid. Zo kan hij het onterfde kind het toch nog lastiger maken.

Het berekenen van de legitieme portie

De legitieme portie is een geldbedrag gelijk aan 'de helft van waar het onterfde kind normaal gezien recht op zou hebben gehad'. Het breukdeel is dus zo groot als de helft van het 'normale erfdeel'. Bij de vaststelling van het totaal (de zogeheten 'legitimaire massa'), waarover het breukdeel berekend wordt, moet rekening gehouden worden met een aantal bijzonderheden.

Giften toerekenen aan de legitimaire massa

Met name zal kritisch moeten worden gekeken naar eventuele giften die erflater bij leven nog heeft gedaan. Bij het vaststellen van de legitimaire massa worden alle giften opgeteld, die erflater tijdens leven heeft gedaan, voor zover de gift is 'uitgevoerd' binnen vijf jaren voor het overlijden. Al deze 'recente' giften wassen dus aan bij de erfenis bij het berekenen van de legitimaire massa.

De tijdsbeperking van vijf jaar geldt niet voor giften die de erflater heeft gedaan met het vooruitzicht dat daardoor de legitimaris(sen) zouden worden benadeeld, giften die de erflater tijdens zijn leven had kunnen herroepen, giften die pas na het overlijden ten volle kunnen worden genoten (denk bijvoorbeeld aan het schenken van een woning aan de kinderen onder behoud van vruchtgebruik) én giften aan een legitimaris. Voor deze categorieën giften is het dus niet van belang wanneer deze zijn gedaan. Deze giften maken ongeacht het moment van uitvoering, in beginsel altijd onderdeel uit van de legitimaire massa.

Giften niet toerekenen aan de legitimaire massa

Giften die dan weer niet worden gerekend tot de legitimaire massa, zijn de giften die een erflater heeft gedaan aan personen ten aanzien van wie hij 'moreel verplicht was' bij te dragen in het levensonderhoud, voor zover deze giften in overeenstemming waren met het inkomen en vermogen van de erflater.

Ook gebruikelijke, niet bovenmatige giften, worden niet meegerekend. Wellicht nadelig voor de legitimaris, maar het niet meerekenen van de jaarlijkse kerstcadeaus, bespaart de legitimaris een hoop rekenwerk.

In mindering te brengen giften en verkrijgingen

Wanneer de omvang van de legitimaire massa is vastgesteld, kan aan de hand van het breukdeel de legitieme portie worden berekend. Op de uit te keren legitieme portie strekken vervolgens in mindering de giften die al aan de legitimaris zijn gedaan (bij leven van erflater) en hetgeen hij 'krachtens erfrecht' verkrijgt.

Heeft de erflater in het testament dus bijvoorbeeld een legaat toegekend aan het kind dat hij onderft, dan strekt de waarde van dat legaat in mindering op de legitieme portie.

3. Ik ben onterfd door mijn echtgenoot. Waar heb ik recht op?



Indien u niet in het testament van uw partner voorkomt of uitdrukkelijk bent onterfd, aarzel dan niet te lang. De wet biedt weliswaar enige bescherming, maar veel van de hierboven genoemde mogelijkheden zijn onderhevig aan een (verkorte) verjarings- of vervaltermijn, variërend van zes maanden, tot een jaar, tot vijftien maanden.

De onterfde echtgeno(o)t(e) (of geregistreerd partner) heeft geen recht op een legitieme portie. Wel heeft de echtgenoot/partner een aantal andere rechten en mogelijkheden.

Voortgezet gebruik woning

Iedere geregistreerd partner of echtgenoot, en bij wijze van uitzondering in dit geval ook de 'slechts' samenwonende partner, heeft het recht om gedurende een minimale periode van zes maanden de woning van erflater (met inboedel) te blijven gebruiken. Voorwaarde is wel dat de partner/echtgenoot ten tijde van het overlijden daadwerkelijk de woning bewoonde.

Vruchtgebruik woning

Voor de samenwoner, waarvan de woning niet op beider naam staat, houdt het na deze zes maanden op. De geregistreerd partner en echtgenoot kunnen ook ná deze periode nog aanspraak maken op het gebruik van de woning en inboedel, ook al staat de woning niet (mede) op hun naam.

De erfgenamen zijn namelijk in beginsel verplicht mee te werken aan het vestigen van een vruchtgebruik ten behoeve van de echtgenoot/partner. Ook al komt hen de woning in volle eigendom toe, zij zullen het vruchtgebruik (zonder einddatum) van de langstlevende echtgenoot/partner in principe moeten respecteren.

‘Verzorgingsvruchtgebruik’

Indien de echtgenoot of geregistreerd partner geen erfgenaam is, of in het geval hij de erfenis met tal van anderen zou moeten delen, en daardoor met weinig over zou blijven, na het overlijden van zijn of haar partner, kan ook een recht op vruchtgebruik van andere goederen dan de woning ontstaan. De wet biedt bescherming aan de behoeftige partner, die ‘verzorgd achter dient te blijven’. Indien deze partner of echtgenoot in staat is de ‘behoefte’ aan te tonen, zijn de erfgenamen verplicht mee te werken aan het vestigen van een vruchtgebruik ten behoeve van die partner.

4. Er zijn stiefkinderen in het spel. Waar moet ik op letten?



Stiefkinderen hebben een bijzondere positie in het erfrecht. Mede door het toegenomen aantal echtscheidingen komen steeds vaker 'samengestelde gezinnen' voor, waardoor erfgenamen en executeurs bij het regelen en verdelen van de erfenis te maken krijgen met stiefkinderen en stiefouders.

Geen testament

Indien een stiefvader of -moeder geen testament heeft opgemaakt, erven de stiefkinderen niets. De wet bepaalt immers dat zonder testament slechts de echtgenoot en eigen kinderen erfgenaam zijn (en als die er niet zijn, vervolgens weer andere bloedverwanten).

Stiefkinderen in het testament

Met een testament kan de stiefouder de stiefkinderen 'betrekken in de wettelijke verdeling'. Daardoor komen de stiefkinderen op gelijke voet te staan met de eigen kinderen. De wettelijke verdeling houdt in dat de gehele erfenis overgaat op de langstlevende echtgenoot. De kinderen – en nu dus ook de stiefkinderen – krijgen ieder een vordering op de langstlevende echtgenoot ter grootte van hun erfdeel, maar die vordering is veelal pas opeisbaar bij het overlijden van de langstlevende echtgenoot. Daarnaast kan de stiefvader er voor kiezen om de stiefkinderen niet te betrekken in de verdeling, maar in zijn testament eenvoudigweg te benoemen als erfgenaam.

Wilsrechten

Bijzonder is de positie van het stiefkind waar het gaat om de zogeheten 'wilsrechten'. Zo kan een (stief)kind dat een vordering heeft gekregen op de langstlevende echtgenoot (de stiefouder), die pas opeisbaar is bij het overlijden van die echtgenoot, zekerheid afdwingen voor voldoening van die vordering. Die zekerheid kan hij krijgen door de eigendom van bepaalde goederen alvast aan hem te laten overdragen, terwijl de echtgenoot van erflater die goederen alleen maar mag gebruiken. De (stief)ouder krijgt dan het vruchtgebruik van de goederen. Doordat het eigendom al is overgedragen, weet het stiefkind zeker dat hij aan het einde van de rit verhaal heeft voor zijn vordering en hij niet achter het net vist.

Legitieme portie

Een andere bijzonderheid doet zich voor wanneer een onterfd kind zijn of haar legitieme portie opeist, die de stiefkinderen-erfgenamen moeten voldoen.

Voorbeeld

De erflater overlijdt, zonder dat een testament voorhanden is. Hij laat achter een echtgenote, twee eigen kinderen en drie stiefkinderen. Bij testament zijn de twee eigen kinderen door erflater onterfd. De stiefkinderen zijn met de echtgenote tot erfgenaam benoemd. Het erfdeel van de eigen kinderen is dan – zonder testament – voor elk gelijk aan een derde van de gehele erfenis. Zonder testament zouden namelijk enkel de eigen kinderen en de echtgenote erfgenaam zijn. De stiefkinderen doen niet mee bij de berekening van de legitieme portie; zonder testament zijn zij immers geen erfgenaam. De legitieme portie van ieder eigen kind is dan gelijk aan de helft van een derde, een zesde deel dus, van de erfenis

Hoewel de stiefvader in bovenstaand voorbeeld met zijn testament bedoeld kan hebben zijn eigen kinderen te onterven, kunnen zijn kinderen met een beroep op de legitieme portie maar liefst een derde deel van de erfenis opeisen. Dit, terwijl de stiefkinderen en de echtgenote als aangewezen erfgenamen ook ieder een kwart zouden krijgen. Zij moeten nu eerst de legitieme porties van de kinderen voldoen.

Beschermingsbepaling

Om stiefkinderen voor dergelijke gevolgen te behoeden, kent de wet een bijzondere beschermingsbepaling. Die bepaling houdt in dat de legitieme portie die mogelijk door een eigen kind wordt opgeëist, niet hoeft te worden betaald uit datgene wat aan een stiefkind is geschonken of bij testament is nagelaten. Let op: de bescherming is niet onbegrensd. Zo nodig moet de legitieme portie van het eigen kind betaald worden uit de erfdelen of schenkingen aan de stiefkinderen, voor zover deze erfdelen en schenkingen groter zijn dan twee maal wat de omvang van de legitieme portie van het eigen kind zou zijn geweest, als de stiefkinderen in de berekening van de legitieme zouden zijn betrokken. Zo heeft de wetgever meer gelijkheid willen creëren tussen eigen kinderen en stiefkinderen.

5. De executeur doet zijn werk niet goed. Wat kan ik doen?



Heeft u geen vertrouwen (meer) in de executeur? Bouw zorgvuldig een dossier op. De kantonrechter zal niet zonder meer een executeur ontslag verlenen. Een goed gedocumenteerd verzoek betekent over het algemeen een eenvoudiger en kortere procedure.

Bij testament kan een executeur worden benoemd die de afwikkeling van de erfenis op zich moet nemen. In het testament kunnen bijzondere, specifieke taken voor de executeur vermeld staan, maar de wettelijke verplichtingen en bevoegdheden zijn in principe de belangrijkste. Deze liggen vast.

Opstellen boedelbeschrijving

De primaire taak van de executeur is het opstellen van een boedelbeschrijving. De boedelbeschrijving is een complete inventarislijst van alle goederen (schulden en baten) die deel uitmaken van de te verdelen erfenis. Aan de hand van de boedelbeschrijving wordt ieders erfdeel vastgesteld.

Informatieplicht

Bij de uitvoering van zijn werkzaamheden heeft de executeur een informatieplicht naar de erfgenamen. De executeur moet alle erfgenamen op de hoogte houden, gewenste inlichtingen verstrekken en zo nodig kunnen aantonen hoe hij de boedelbeschrijving heeft samengesteld.

Bij het einde van zijn werkzaamheden moet de executeur rekening en verantwoording afleggen over het door hem gedane werk.

Niet goed functioneren van de executeur

De executeur heeft een duidelijke, maar vaak ook lastige taak, omdat hij gelijktijdig verschillende partijen vertegenwoordigt. Het gebeurt dan ook regelmatig dat één van die partijen niet tevreden is over het functioneren van de executeur. In dat geval kan bij de (kanton)rechter het ontslag van de executeur worden verzocht.

De kantonrechter zal alleen tot ontslag overgaan als sprake is van 'gewichtige redenen'. Die doen zich bijvoorbeeld voor als een executeur na het verstrijken van geruime tijd nog niet is overgegaan tot het opstellen van een boedelbeschrijving of wanneer sprake is van een ernstige vertrouwensbreuk tussen de executeur en de (andere) erfgenamen.

Het wantrouwen jegens de executeur moet van voldoende omvang en gewicht zijn en 'objectief' onderbouwd zijn. Van de executeur mag worden verwacht dat hij alle gevraagde inlichtingen verstrekt. Houdt een executeur beschikbare informatie achter voor de erfgenamen, dan kan sprake zijn van een gerechtvaardigde vertrouwensbreuk op grond waarvan de executeur kan worden ontslagen.

Voorbeeld

In een uitspraak van de Rechtbank Den Haag werd dit 'vertrouwenscriterium' toegepast. Een van de erfgenamen verzocht de kantonrechter om de executeur te ontslaan, omdat de executeur ondanks herhaald verzoek om een uitleg en onderbouwende stukken over een sterk verminderd banksaldo. De executeur liet lange tijd na om de onderliggende afschriften, die wel beschikbaar waren, aan de erfgenamen te versturen. De kantonrechter verleende met onmiddellijke ingang ontslag aan de executeur.

6. Er lijkt vermogen verdwenen. Wat kan ik doen?



: Een beroep op de Pauliana dient tijdig te worden gedaan. Bent u benadeeld, dan dient u binnen drie jaar naar het ontdekken van de benadeling de schenking te vernietigen.

Bij de afwikkeling van de erfenis is het gebruikelijk dat een boedelbeschrijving wordt opgesteld. Door de boedelbeschrijving krijgen de erfgenamen inzicht in de omvang en samenstelling van de erfenis. Wat kan er gedaan worden, wanneer een (groot) deel van het vermogen verdwenen lijkt te zijn, bijvoorbeeld doordat de saldi op de bankrekeningen (veel) lager zijn?

Opvragen van bankafschriften

Een erfgenaam heeft recht op informatie om de omvang en samenstelling van de erfenis te kunnen vaststellen. Hieronder vallen ook de onderliggende bankafschriften bij de boedelbeschrijving. Aan de hand van de bankafschriften kan beoordeeld worden of er ongebruikelijke (pin)opnamen of overboekingen hebben plaatsgevonden.

Indien er (pin)opnamen zijn gedaan of overboekingen naar een andere rekening hebben plaatsgevonden, is het de vraag of deze gelden onrechtmatig zijn toegeëigend. Niet iedere overboeking of opname hoeft te betekenen dat er ten onrechte vermogen is verdwenen. Het kan juist de bedoeling van de erflater zijn geweest om bij leven bedragen aan een bekende te schenken. Het uitgangspunt is dat ieder vrij is om te bepalen wat hij met zijn vermogen doet. In de praktijk wordt veelal het standpunt ingenomen dat de (pin)opnamen of overboekingen niet onrechtmatig waren maar met instemming van de erflater hebben plaatsgevonden.

Vernietigen van een schenking

Het algemene vermogensrecht biedt de erfgenamen de mogelijkheid om onder omstandigheden een schenking te vernietigen, bijvoorbeeld wegens een wilsgebrek. De erfgenaam komt hierbij vaak in een lastige bewijspositie, omdat op de erfgenaam de bewijslast rust dat het geestesvermogen op het moment van het verrichten van de schenking verstoord was.

Misbruik van omstandigheden

In de wet is een afwijkende bewijsregel opgenomen indien een beroep wordt gedaan op misbruik van omstandigheden. Indien de schenker - of zijn erfgenamen - feiten stelt waaruit volgt dat de schenking door misbruik van omstandigheden tot stand is gekomen, rust op de ontvanger van de schenker de bewijslast om het tegendeel te bewijzen. Dit is slechts anders indien van de schenking een notariële akte is opgemaakt of de verdeling van de bewijslast in de gegeven omstandigheden in strijd is met de redelijkheid en billijkheid. Misbruik van omstandigheden is aanwezig indien iemand weet of behoort te weten dat een ander door bijzondere omstandigheden, zoals afhankelijkheid, lictzinnigheid of onervarenheid wordt bewogen tot het verrichten van de schenking. De keuze voor de rechtsgrond voor het vernietigen van de schenking kan dus bepalend zijn voor de vraag op wie de bewijslast rust.

Vernietiging van benadelende schenkingen

Soms besluit een erflater om gedurende zijn leven (een groot deel) van zijn vermogen weg te schenken aan bijvoorbeeld zijn kinderen. Indien het saldo van de nalatenschap hierdoor ontoereikend is om alle schulden van de nalatenschap te voldoen, worden schuldeisers benadeeld. Een schuldeiser kan dan een beroep doen op de 'Pauliana'. Schenkingen zijn paulianeus als de schenking onverplicht is gedaan en erflater wist of behoorde te weten dat door de schenking schuldeisers benadeeld werden.

Denk hierbij bijvoorbeeld aan de situatie waarbij de erfgenamen tevens schuldeisers zijn. Een erfgenaam (tevens schuldeiser) kan dan een schenking aan een andere erfgenaam vernietigen. Dit komt veelal voor in situaties waarbij de kinderen een overbedelingsvordering op de langstlevende ouder hebben gekregen. Als door de langstlevende ouder voorafgaand aan het overlijden aan één van de kinderen schenkingen zijn gedaan en het saldo van de erfenis vervolgens ontoereikend is om de vorderingen van de kinderen te voldoen, kunnen de schenkingen door de mede-erfgenamen worden vernietigd.

Voorbeeld

Vader en moeder hebben drie kinderen, Gerard, Marie en Willem. Vader komt in 2010 te overlijden. Op grond van de wettelijke verdeling krijgen de kinderen een niet-opeisbare vordering op de moeder van € 50.000,-- per kind. Als de moeder in 2018 komt te overlijden bedraagt het saldo van de nalatenschap € 50.000,-- omdat zij in de jaren voor haar overlijden in totaal € 80.000,-- aan Gerard heeft geschonken. Gerard stelt dat de schenkingen te maken hadden met het feit dat hij als enige van de kinderen de verzorging voor de moeder voor zijn rekening heeft genomen. Marie en Willem kunnen de schenkingen van in totaal € 80.000,-- vernietigen, omdat de schenkingen onverplicht zijn verricht en de moeder wist, althans behoorde te weten dat zij hiermee de schuldeisers (de kinderen) benadeelde. De vorderingen van de kinderen uit hoofde van de nalatenschap van hun vader konden namelijk niet volledig worden voldaan als gevolg van de schenking.

7. Hebben schenkingen invloed op de verdeling van mijn erfenis ?



Indien een erfgenaam voor het overlijden al een schenking heeft ontvangen, kan dit van invloed zijn op de verdeling van de erfenis.

Inbreng van schenkingen

Een erflater kan bepalen dat de waarde van een schenking in de erfenis moet worden ingebracht. Inbreng van de schenking betekent dat bij de verdeling van de erfenis de waarde van de schenking die de erfgenaam al heeft ontvangen, wordt verrekend met het erfdeel dat de erfgenaam nog ontvangt.

Door de inbrengverplichting heeft de erfgenaam namelijk een soort voorschot gekregen op het erfdeel. Hierdoor wordt een eventuele bevoordeling van een van de erfgenamen ten opzichte van de andere erfgenamen ongedaan gemaakt. Inbreng geldt dus alleen ten behoeve van mede-erfgenamen en niet ten behoeve van schuldeisers. Als een erfgenaam een schenking moet inbrengen, wordt het gedeelte dat aan de erfgenaam uit de erfenis wordt uitgekeerd verminderd met de waarde van de al ontvangen schenking. Een erfgenaam hoeft dus niet meer in te brengen dan het bedrag van zijn erfdeel.

Schenken onder het huidige erfrecht (vanaf 1 januari 2003)

Het uitgangspunt is dat schenkingen gedaan ná 1 januari 2003 niet hoeven te worden ingebracht, tenzij dit bij het verrichten van de schenking of in het testament is bepaald. Als bij de schenking niets is bepaald over het al dan niet inbrengen van de schenking dan kan in het testament alsnog worden bepaald dat de waarde van de schenking moet worden ingebracht. Andersom is het ook mogelijk: in het testament kan de opgelegde inbrengverplichting ook ongedaan worden gemaakt.

Schenken verricht voor 2003 en overgangsrecht

Onder het oude recht (voor 1 januari 2003) gold juist het omgekeerde. Het uitgangspunt was dat schenkingen moesten worden ingebracht tenzij uitdrukkelijk bij de schenking zelf of in het testament was bepaald dat de schenking niet hoefde te worden ingebracht. Deze 'oude' regeling geldt nog steeds voor erfgenamen die schenkingen hebben ontvangen voor 1 januari 2003.

Voorbeeld

Een vader benoemt zijn zoon en dochter tot zijn erfgenamen, ieder voor een gelijk deel. Tijdens zijn leven schenkt hij € 100.000,- aan zijn dochter in verband met de aankoop van een woning. Hij bepaalt in het testament dat schenkingen moeten worden ingebracht. Het saldo van de erfenis bedraagt € 300.000. De dochter dient haar schenking echter in te brengen. Het fictieve saldo van de erfenis (na inbreng) bedraagt daarom € 400.000,-. Het erfdeel van ieder van de kinderen bedraagt € 200.000,-. De dochter krijgt daarom uit hoofde van de verdeling van de erfenis: € 100.000,- (de helft van het fictieve saldo van de nalatenschap verminderd met de waarde van de schenking € 100.000). De zoon krijgt € 200.000,-. Hierdoor zijn beide kinderen gelijk behandeld en hebben zij beiden in totaal € 200.000,- ontvangen.



GMW
advocaten

GMW advocaten staat voor u klaar

Of het nu gaat om onterving, schenkingen, het berekenen van de legitieme portie of vragen over de executeur; GMW advocaten kan u helpen. Wij kunnen u bovendien ook advies geven over internationale nalatenschapskwesties. Heeft u een vraag? Wij helpen u graag. Onze erfrechtadvocaten staan voor u klaar. Neem gerust contact met ons op

 Scheveningseweg 52, Den Haag

 070-3615048

 info@gmw.nl

 www.gmw.nl